

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

СЕКЦІЯ 21. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАН ОСОБИСТОСТІ ТА СОЦІУМУ В КРИЗОВИХ СИТУАЦІЯХ

<i>Цільмак Олена Миколаївна, Бакурідзе Ніна Григорівна</i> ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВІ УМІННЯ, ЯКІ ДЕТЕРМІНУЮТЬ ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ПСИХОЛОГА-КОНСУЛЬТАНТА	819
<i>Гурін Руслан Сергійович</i> ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «ПСИХОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ТА ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ» МАГІСТРАНТАМ-ПСИХОЛОГАМ	821
<i>Джежик Ольга Володимирівна, Цільмак Олена Миколаївна</i> ОСНОВНІ НАПРЯМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	823
<i>Корнута Людмила Михайлівна</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОМАНД НА ПУБЛІЧНІЙ СЛУЖБІ	826
<i>Рєпнова Тетяна Петрівна, Кнутова Маргарита Володимирівна</i> ЕМПАТІЯ ЯК ВАЖЛИВИЙ КОМПОНЕНТ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ТА ЇЇ ЕМОЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ	827
<i>Самара Ольга Євгенівна</i> ПСИХОЛОГІЧНА ГІГІЄНА: ВПЛИВ ЗМІ І ТЕЛЕГРАМ-КАНАЛІВ НА ПСИХІКУ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ	829
<i>Тат'янчиків Андрій Олександрович, Лісовенко Анна Федорівна</i> ТРАНСФОРМАЦІЯ САМОСВІДОМОСТІ ОСОБИСТОСТІ В ЕПОХУ КІБЕРСОЦІАЛІЗАЦІЇ	831
<i>Ташматов Вячеслав Абдуллайович, Папінян Вікторія Валентинівна</i> ПРОЯВ ГОРЮВАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ ЯК ЕМОЦІЙНИЙ ПРОЦЕС ВТРАТИ	833
<i>Трет'якова Тетяна Миколаївна</i> ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ХОЛІСТИЧНОГО ПІДХОДУ ДО ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ	835

СЕКЦІЯ 22. ЕКОНОМІКА ТА ПІДПРИЄМНИЦТВО В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ, ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННА ВІДБУДОВА УКРАЇНИ

<i>Кібік Ольга Миколаївна</i> ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЕКОНОМІЧНИХ АГЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА	837
<i>Слободянюк Ольга Василівна</i> ВПЛИВ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ НА МАЛИЙ ТА СЕРЕДНІЙ БІЗНЕС В УКРАЇНІ: ВІЙНА ТА ВІДБУДОВА	838
<i>Корнілова Олеся Володимирівна</i> ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРИВАТНОГО СЕКТОРУ СТОМАТОЛОГІЧНИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД	841
<i>Котлубай Вячеслав Олексійович</i> УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ	842
<i>Примаченко Іван Федорович</i> ЗМІНА ПРІОРИТЕТІВ ТА ІНСТРУМЕНТІВ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ	845
<i>Редіна Євгенія Валентинівна</i> НАСЛІДКИ ВПЛИВУ ВІЙНИ НА БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩЕ УКРАЇНИ	847
<i>Ободовський Юрій Васильович</i> ЩОДО ПОНЯТЬ УМОВНОСТІ ТА БЕЗУМОВНОСТІ В ЕКОНОМІЧНОМУ ЖИТТІ СУСПІЛЬСТВА	849
<i>Калмикова Наталя Юріївна</i> <i>Кузнецова Людмила Валентинівна</i> НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ В УКРАЇНІ	851

СЕКЦІЯ 23. ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ТА ЦИФРОВІЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА В ЕПОХУ СТІМКОГО РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

<i>Логінова Наталія Іванівна, Толокнов Анатолій Арнольдович</i> ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ДАНИХ У PYTHON	854
<i>Гура Володимир Ігорович</i> ВИКОРИСТАННЯ БЕЗДРОТОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У «РОЗШИРЕНІЙ РЕАЛЬНОСТІ»	856
<i>Задерейко Олександр Владиславович</i> <i>Грезіна Олена Миколаївна</i> ІНТЕРДИСЦИПЛІНАРНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ СКЛАДНИХ СИСТЕМ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ	859

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРИВАТНОГО СЕКТОРУ СТОМАТОЛОГІЧНИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД

Приватний сектор стоматологічних послуг має значний потенціал для зростання, не дивлячись на ситуацію в країні, оскільки задовольняє зростаючий попит на високоякісні та інноваційні стоматологічні послуги. Тенденції у суспільстві, такі як підвищення рівня життя та уваги до здоров'я і естетики, сприятимуть подальшому розвитку цього сегмента ринку. Саме тому перспективи зростання приватного сектора стоматологічних послуг – це, насамперед, можливості та умови, які сприяють розвитку та покращенню якості стоматологічної допомоги, що надається на комерційній основі. Варто також зазначити, що державні стоматологічні клініки часто мають обмежений бюджет та застаріле обладнання, значний дефіцит кваліфікованих кадрів, черги на процедури чи лікування [1]. Натомість приватні стоматологічні клініки активно впроваджують новітні технології та матеріали для якіснішого лікування та естетичної стоматології, а цифрові технології (CAD/CAM системи, 3D-візуалізація тощо) підвищують ефективність та комфорт для пацієнтів [3].

Війна викликала масову міграцію населення, адже масове переселення українців всередині країни та за кордон через військові дії призвело до втрати частини клієнтської бази для стоматологічних клінік. Також через економічну кризу, спричинену війною, рівень доходів населення знизився, що змусило людей скоротити витрати на стоматологічні послуги, які не є життєво необхідними.

Варто також підкреслити, що військові дії, економічна криза, руйнування інфраструктури та міграція населення призвели до зменшення попиту на стоматологічні послуги та неможливості багатьох клінік продовжувати діяльність. Це змушує їх закриватися або переносити операції в більш безпечні регіони.

За даними Центру медичної статистики Міністерства охорони здоров'я України [2], кількість стоматологічних закладів охорони здоров'я в Україні має тенденцію різкого спаду в період початку повномасштабного вторгнення РФ, як видно з таблиці 1, що є абсолютно логічним.

Таблиця 1.

Порівняння кількості та динаміки стоматологічних закладів охорони здоров'я в Україні в період з 2020 року по 2023 рік

№	Рік	Кількість стоматологічних закладів	Динаміка
1	2021	6 443	-
2	2022	4418	- 2 025
3	2023	3246	- 1 172

Джерело: складено автором

Вплив війни з росією на стан стоматологічної галузі. За даними Dentistry Media Brand of the Year 2022 низка стоматологічних клінік були зруйновані внаслідок бойових дій [5], що призвело до втрати обладнання, персоналу та пацієнтів. Звідси, щоб відновити стоматологічну інфраструктуру, потрібно звернути увагу на розробку державних програм фінансової допомоги для відновлення пошкоджених стоматологічних клінік, надання пільгових кредитів та податкових канікул для стимулювання інвестицій у цей сектор, спрощення бюрократичних

процедур для швидкого відкриття нових клінік. Важливим дуже аспектом є залучення міжнародної допомоги та інвестицій, зокрема співпраця з міжнародними організаціями та фондами для отримання грантів і фінансової підтримки, залучення іноземних інвесторів через створення сприятливого інвестиційного клімату, участь у програмах медичного туризму для збільшення припливу пацієнтів та інвестицій.

Окремої уваги потребує відбудова пошкоджених стоматологічних клінік та медичних центрів, закупівля сучасного обладнання, матеріалів та інструментів для забезпечення якісного лікування, впровадження цифрових технологій та інновацій для підвищення ефективності роботи клінік.

Стимулювання інновацій та новітніх технологій у стоматологічній галузі свідчить також про важливість теми, адже саме технології та інновації підвищують ефективність та привабливість стоматологічних послуг, таких як цифрова стоматологія, імплантологія, ортодонтія, естетична стоматологія та інші.

Отже, відновлення стоматологічної інфраструктури є складним і тривалим процесом, який потребує зусиль на різних рівнях – від державної підтримки до залучення міжнародних ресурсів та співпраці. Лише комплексний підхід, що поєднує фінансові, інфраструктурні, кадрові та маркетингові заходи, дозволить відновити цей важливий сектор охорони здоров'я в повоєнний період.

Список використаних джерел

1. Корнілова О. В. Розвиток системи охорони здоров'я як передумова якісного відтворення людського капіталу. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 48. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2266/2189>.
2. Статистичні дані системи МОЗ. URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/statdanMMXIX.html>
3. Сучасні технології в стоматології: огляд і застосування. URL: <https://oxford-med.com.ua/ua/media-center/publikacii/sovremennye-tehnologii-v-stomatologii-obzor-i-primenenie/>
4. The “business” of dentistry: Consumers’ (patients’) criteria in the selection and evaluation of dental services. *PLoS One*. 2021. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8345823/>
5. The global dental market size was valued at \$36.08 billion in 2022 & is projected to grow from \$38.21 billion in 2023 to \$65.23 billion by 2030. URL: <https://www.fortunebusinessinsights.com/dental-market-106251>

Ключові слова: стоматологічні послуги, ринок стоматологічних послуг, тенденції розвитку, новітні технології.

Keywords: dental services, market of dental services, development trends, latest technologies.

Котлубай Вячеслав Олексійович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри національної економіки, кандидат економічних наук, доцент*

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ

Важливість управління ризиками бізнесу в умовах війни полягає в здатності компаній швидко адаптуватися до змінюваних обставин та забезпечити неперервність своєї діяльності. Це включає гнучке реагування на нові виклики та ефективне розподілення ресурсів для мінімізації потенційних втрат. Війна значно підвищує ризики для бізнесу, включаючи фінансові, оперативні, ринкові, юридичні, та репутаційні ризики. Це вимагає від компаній перегляду існуючих стратегій ризик-менеджменту та розробки нових підходів до управління ризиками, які б враховували специфіку воєнного стану.